

címemet az alkotmány értelmében, az országgyűléssel egyetértésben, a felelős minisztérium által gyakorolom, és mindent megteszek, amit az ország javára és dicsőségére igazságosan megtehetek. Isten engem úgy segítjen!”

5. § A Nemzetvezetőt a kormányzói jogkörben foglalt összes jogok megilletik. [...]

Forrás: Történelmünk a jogalkotás tükrében. Sarkalatos honi törvényeinkből, 1001–1949. Szerk.: Beér János, Csizmadia Andor. Budapest, 1966. 556–558.

B) A NYILASURALOM OKOZTA KÁROK MÉRTÉKÉRŐL

...A magyarországi hadműveletek befejezése után egy esztendővel a Pénzügyminisztérium a szakminisztériumoktól kapott adatok alapján összesített kimutatást készített a németek és a nyilasok által külföldre hurcolt magyar javokról.

E kimutatás jelentősebb tételei:

<u>Gépjárművek:</u>	<u>Vasút:</u>	<u>Hajózás:</u>
26 000 személygépkocsi	793 mozdony	13 személyhajó
5600 tehergépkocsi	20 motorkocsi	28 vontatóhajó
30 000 motorkerékpár	2058 személykocsi	66 csavargőzös
	33 481 teherkocsi	111 uszályhajó
		3 tengerjáró hajó

Gyáripár: Részben elhurcolták 415 gyár, üzem és műhely berendezését. [...]

Kereskedelem: Elhurcolták 267 kis- és nagykereskedelmi vállalat áruraktárát, 510 millió pengő értékben (1938-as árakon), továbbá a nemzeti alapmértékeket (platina-irídiumból készült súly- és méter prototípusok, együttes súlyuk 5 kg, értékük egyenlő kb. 35 kg színarany értékével).

Egészségügy: 2500 vagon honvédelmi egészségügyi berendezést (kórházi felszerelések, gyógyszerek stb.), ezenkívül 25 polgári kórház és gyógyintézet felszerelését vitték el.

A Honvédelmi Minisztérium felügyelete alá tartozó szervektől 7940 tonna gépet, gépalkatrészt, vas- és faanyagot, üzemanyagot, ruházati anyagot stb. hurcoltak el.

Elvitték a rendőrség és a csendőrség felszerelésének nagy részét, a városok, vármegyék és községek tulajdonát képező nagy mennyiségű készpénzt, írógépet, kórházi felszerelést, teher- és személygépkocsikat; a miskolci és pécsi zálogházból az ékszereket (6,5 kg arany, 385 kg ezüst), továbbá 205 tétel szőrmét, szőnyeget, írógépet, fényképezőgépet,

az Állami Pénzverdéből 59 kg színaranyat, 2,5 kg platinahulladékot, 8 vagon ezüstöt,

valamint 338 láda ezüstérmét, 455 láda ezüstit, a Magyar Nemzeti Bankból egyebek között 42 kg rúdaranyat vittek el.

Elhurcoltak jelentős kulturális értékeket (képek, szobrok, könyvgyűjtemények, főiskolák, egyetemek felszerelése stb.) is.

Mezőgazdaság: Nyugatra került a mezőhegyesi, a kisbéri, a bábolnai ménes, továbbá a mezőhegyesi, kisbéri, bábolnai, gödöllői, iregszemesi, szőnyi, óhatai, nagygombosi, környei és újszászi állami gazdaságok szarvasmarha-, ló-, sertés- és juhállománya, elvitték a tenyészállatokat és a gazdaságok, valamint magángazdaságok terményeit.

Vízi úton 570 uszályhajó (135 000 tonna), vasúton 60 ezer vagon árut és nyersanyagot hurcoltak ki az országból. Arra nézve, hogy az országutakon mennyi értéket vittek ki, semmiféle adatgyűjtés nem folyt. [...]

Forrás: Karsai, 591–592.

1. Nézz utána, hogyan alakult a nyilasok és a németek kapcsolata a háború időszakában! Milyen körülmények között szerezte meg a hatalmat Szálasi, illetve a Nyilaskeresztes Párt?
2. Közjogi szempontból törvényesnek mondható-e Szálasi hatalomátvétele? Az általa viselt funkciók alapján sorold fel, mekkora cselekvési lehetősége volt a „Nemzetvezető”-nek? Mi korlátozta hatalmát?
3. Mivel indokolja első kiáltványában Szálasi kormánya a hatalomátvételt? Mi az új kormány legfőbb célja?
4. Nézz utána, milyen volt a hatalomváltást törvénybe iktató országgyűlés összetétele!
5. Hogyan minősíti a kiáltvány az ellenforradalmi Magyarország politikai elitjét? Vitassátok meg, vannak-e valós elemek ebben a minősítésben? Vajon milyen rétegek gondolkodtak így e kérdésről?
6. Szálasi esküjének mely mondatára cáfolnak rá a harmadik forrás adatai? Idézd e mondatot!
7. Készíts összegzést a nyilasok által okozott anyagi károkról! Vesd össze a nyilas uralom hónapjainak veszteségeit a háború egész időszakának magyar veszteségeivel!

17. JELENTÉSEK A ZSIDÓK HELYZETÉRŐL 1944–1945 FORDULÓJÁN

A) VEESENMYER BIRODALMI MEGBÍZOTT TÁVIRATA A KÜLÜGYMINISZTERIUMHOZ

1944. október 28.

1. A zsidók összlétszáma Magyarországon f. évi március 19-i határnappal kereken 800 ezer.
2. Birodalmi területre már elszállítva kereken 430 ezer.
3. Honvédségi zsidó munkaszolgálatban jelenleg kereken 150 ezer.
4. Budapest területén kereken 200 ezer.

Veesenmayer

Forrás: A Wilhelmstrasse és Magyarország, 907.

B) RAOUL WALLENBERG SVÉD KÖVETSÉGI TITKÁR JELENTÉSE A MAGYAR ZSIDÓK HELYZETÉRŐL

Budapest, 1944. december 8.

A legutolsó jelentés óta a magyar zsidók helyzete tovább rosszabbodott. Valószínűnek látszott, hogy mintegy 40 000 zsidót, közülük 15 000 munkaszolgálatos férfit, 25 000, mindkét nembeli személyt lakásán, vagy az utcán elfogtak, és kényszerítettek, hogy gyalog Németországba meneteljenek. A megteendő távol-